

Két világban élünk: a valóság, a van világában, és az eszmények, a kell világában. Az első a tökéletlen, a második a tökéletes. Az egyik a rút, a másik a szép. Az egyik a sötétség, a másik a világosság. Az előbbi a szenvedés, a másik a boldogság világa. Istenországa az eszményiség világa, benne minden eszményi fokon áll, tökéletes.

Hindú legenda szerint egy gyarló ember lopni megy. Az égen megjelenik egy tükör és benne meglátja magát. Ott — a tükörben — szépnek, igaznak, becsületesnek, tisztának és jónak látszik. Önmagának ez az égi mása hívja: jöjj hozzám, olvadj össze velem, légy egy énvelem! Én is te vagyok, de olyan, amilyennek Isten óhajt látni, amilyen te is szeretnél lenni. Jöjj! Tüzes vágy keríti hatalmába az embert. Nyújtja kezét, fáradozik, hegyre hág, de hiába. Másnap elmegy egy bölcs tanítóhoz: Uram, én láttam eszményi, égi önmagamam. Szeretném elérni, szeretnék vele eggyé olvadni. Magasan van. Mit tegyek? — Fiam, mondja a bölcs, az a magasság benned van. Lelki magasság az. Sok-sok lépcső vezet hozzá, mint pl. ne ölj, ne lopj, ne hazudj, ne paráználkodj, tégy jót embertársaiddal, szeress. — A hindu megfogadja a tanácsot, elindult a magasba vezető lépcsőkön, hogy egybeolvadjon eszményi énjével. Mi ezt így mondjuk: megvalósította Istenországot önmagában.

Az Istenországaról beszélgetve egyik hívünk azt kérdezte: melyik a helyes kifejezés: „eljön“ vagy „megvalósul“ az Istenországa? Feltétlenül a „megvalósul“. Az „eljön“ ugyanis két fogalmi jegyet tartalmaz: azt, hogy rajtunk kívül van, és azt, hogy készen van, csak el kell jönnie. Mindkettő téves, mert Istenországa nem rajtunk kívül, hanem bennünk van, és nem úgy „jön el“ készen, hanem belőlünk nő ki. Ezért jobb ez a kifejezés: „megvalósul“, Jézus ugyan használta az „eljön“ kifejezést, de értelme az volt, hogy „megvalósul“.

Ez a megvalósulás két tényezőn múlik: Istenen és az emberen. Isten, az Istenországa ura, az ember annak munkása. Az eszményiséget, amelyet az Istenországa jelent, az ember egyedül nem tudja megvalósítani. Szüksége van hozzá Istenre. Viszont Isten nem egyedül dolgozik: igényel minket. Munkatársai vagyunk. Közelíts Istenhez és Ő is közelít feléd! Mi a valóságból emelkedünk; a találkozás: Istenországa, gyarapodás Istennel. Felvetődhet a kérdés: ki legyen a „kezdő“? Az ember, neki van szüksége rá.

Istenországa tibennetek van. Nem a fellegeken túl tehát. Közlebb van, mint hittük volna. „Útlevel“ kell. A befogadó ország vizuma rajta kell legyen az útlevelünkön. Az Istenországa esetében ez a vizum az erkölcsi jellem és a jócselekedet. Így is mondhatjuk: Istenországa útlevel a mi hit- és életfelfogásunk, s rajta a vizum: az emberség. Ámen.

ÉSZ ÉS SZÍV

1Kir 3, 9

Népmesékben sokszor hallottuk, olvastuk, hogy a főszereplőt hőstetteiért megjutalmazzák. Azt mondják neki: kívánj, amit akarsz, megkapod! S kívánt a hős

aranypalotát, szekérnyi kincset, táltos paripát, Tündér Ilonát vagy kiráyleányt feleségül.

A mesékhez hasonló történet Salamon királlyal is, Gibeon városában, álmában.

Kérhetett volna óriás birodalmat: Indiától a Földközi tengerig, Egyiptomtól az Ararátig, de ő nem kért. Kérhetett volna hosszú életet, matuzsálemi kort, de nem azt kért. Kérhetett volna gazdag termést, kies búzamezőket, illatos narancs-ligeteket, égig érő ciprusfákat, de nem kért azt sem. Kérhetett volna kincset, aranyat, ezüstöt, gyémántot, drágagyöngyöket, de nem azt kért... Érdekes kérése volt Salamonnak: értelmes szívet kért! Figyelemre méltó sajátossága van e kérésnek. Lát-szólag egy kérése volt Salamonnak, egyet kért: szívet. De valójában mégis kettőt: értelmet és szívet!

A szív a tárgy, az értelem a jelző. Ez azt jelenti, hogy bár mind a kettő lényeges, fontos, a hangsúly mégis a szíven van. Nem azt mondta: szíves értelmet adj, hanem ezt: értelmes szívet. Első helyen a szív van tehát. Nem véletlen műve ez a megfogalmazás. Az a tudatos és célzatos bölcsesség rejlik benne, hogy az emberben legfőbb a szív. Az embernek előbb érző szíve legyen s csak azután értelme.

Salamon király lelki, szellemi javat kér, nem anyagit. Képességet, adottságot, nem kész tényeket. Egy mesében a bölcs apa megkérdi fiától: mit adjak? Földet vagy búzát? Földet, ami termi a búzát! Vizet vagy forrást? Forrást, ami ontja a vizet! Hírnevet, dicsőséget, vagy tudást? Tudást, amivel megszerezhetem a hírnevet! Boldogságot vagy képességeket? Képességeket ahhoz, hogy boldog lehessenek!

Salamon király sem kész dolgokat kért — országot, kincseket, hírnevet —, hanem olyan képességeket, amelyekkel mindezt meg tudja szerezni, mint ahogyan meg is szerezte. Ezért a Salamon kérése örökérvényű. Benne a szentírás olyan példát mutat fel, amely minden idők emberére érvényes. Példát állít arra, hogy mit kérjünk Istentől. Sohasem vágyaink kész tényeit, hanem képességeket és adottságokat, hogy vágyaink tárgyait mi magunk valósíthassuk meg.

Valaki így imádkozik: Istenem, rendelj nekem sok pénzt. Nem helyes. Így kell imádkozni: Istenem, adj erőt, egészséget, értelmet és szívet, hogy dolgozhas-sam és pénzt kereshessek.

Van, aki így imádkozik: add, hogy gyermekeim boldogok legyenek. Nem helyes. Így kell kérni: Istenem, adj értelmet és emberséges, meleg szívet, hogy kialakíthassam számukra a boldog életet.

Van, aki így imádkozik: Istenem, gondjaim, bajaim, nehéz ügyeim vannak, add, hogy megoldódjanak. Ez sem helyes. Így kell: Istenem, adj értelmet, érző szívet, munkabírást, hogy én harcolhassam ki ügyem megoldását.

Salamon összeköti — mint minden megvalósítás feltételét — az értelmet és a szívet; együttes fontosságukat hangsúlyozza. A kettőt nem szabad elválasztani egymástól. Nem is lehet büntetlenül. Gyakran meg lehet figyelni, észre lehet venni, hogy van olyan ember, akinél az egyik van túlsúlyban a másik képességgel szemben. Az „észembernél“ az értelem az uralkodó. Vakító fényével világít, de nincs benne semmi melegség. A „szív-ember“ éppen az ellenkezője: a szív uralkodik, melege átható, de csak szíve érzései után megy, hiányzik belőle az okos értelem. Egyik sem jó. Bár nincs tiszta „ész-ember“, sem tiszta „szív-ember“, vigyáz-nunk kell a helyes arányra mindig.

Kérjünk a jó Istentől értelmes szívet, hogy tudjunk különbséget tenni a jó és rossz között, és hűséggel szolgálhassuk embertársainkat. Ámen.

Az Újszövetséget Jézus halála után görög nyelven írták az apostolok és evangélisták. A görög szövegben, a Mt 6, 24 versében nem éppen az áll, hogy „ne aggodalmaskodjatok”. Ott egy olyan görög szó olvasható, melynek pontos jelentése: *ne aggodalmaskodjatok szerfelett, túlságosan*. Eszerint Jézus nem arra int, hogy egyáltalán ne aggodalmaskodjunk soha semmiért, hanem arra, hogy ne szerfelett, ne túlságosan.

Jézus tanításainak egyik bölcséleti alapelve a középút. Soha ne járjatok az életút egyik vagy másik szélén, lehetőleg középen járjatok. Őrizkedjétek a szélsőségektől!

— Nem helyes mindent csak a császárnak adni, de úgy sem helyes, ha mindent csak Istennek adunk. Járjatok a józan középúton: „Adjátok meg azért ami a esászáré, a császárnak, és ami az Istené, az Istennek.”

— Nem helyes kizárólag csak az anyagi gondokkal törődni, de az sem helyes, amikor teljesen elhanyagoljuk anyagi gondjainkat és csak a lelkiekkel foglalkozunk. Anyag és lélek között, a középúton kell járni.

— Nem helyes kizárólag csak önmagunknak élni, de az sem helyes, ha kizárólag a közösségi élettel törődünk és nem fordítunk gondot egyéni életünkre. Egyéni és közösségi életvitelünk között meg kell teremteni a helyes összhangot, meg kell találnunk a középutat.

— Nem helyes gondjaink miatt éjjel-nappal búslakodni, de a másik szélsőség sem helyes: az amikor gondjaink, dolgaink felett felelőtlen könnyelműséggel térünk napirendre, nem törődünk azokkal. A könnyelmű gondtalanság és az önemésztő, önmarcangoló aggodalmaskodás szélsőségei között járjunk a középúton.

Vajon Jézus így élt, életének példája ezt tükrözi? Amikor Jeruzsálemben bevontult, dicsősége csúcspontján volt: virágosó, pálmaágak, hozsánnázás, uralkodóknak kijáró dicsőség. Minden oka meg lett volna arra, hogy gondtalanul, könnyelműen vegyen mindent. Ő azonban nem ezt teszi. Akkor éjjel kimegy az Olajfák hegyére, imádkozik s Jeruzsálem szomorú jövőjén elmélkedik. És fordítva, amikor összeesküdt ellene a hatalom, ácsolták már a keresztfát, az árulás díja ki volt fizetve, s biztos volt a halál, minden oka meg lett volna sírni, tépelődni, kétségbeesni. Nem ezt tette. A jó Isten akaratába való belenyugás töltötte be lelkét. „Atyám! ha lehetséges, múltjék el tőlem e pohár; mindazáltal ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te”. Jézus is aggodalmaskodott, de nem szerfelett. Ő is örvendezett, de nem könnyelmű, gondtalan örömmel. A tépelődés és gondtalanság között a középúton haladt. Jézus életművészete abban állott, hogy minden örömhöz vegyített egy szemernyi bánatot, és minden bánathoz vegyített egy kis örömet. Így a bánat soha nem volt egészen kilátástalan aggodalmaskodásra okot adó ború, és az öröm nem vált soha a gondtalanság forrásává. A középút, a helyes arány, annyi mint lelki egyensúly!

A televízió készüléken van két csavar. Az egyik a fényt, a másik a sötétséget adagolja. Ha csak az egyiket csavarom el: vakító fényű, éles lesz a kép. Ha csak a másikat, akkor sötét. Fény és árnyék helyes kombinációja a kép. Hogy tiszta képet kapjunk, arányosan kell adagolnunk a fényt s az árnyékot. Ez a szabályozó készüléke a léleknek is megvan. Adagolhatunk vele kellő mértékben fényt és árnyékot is. Hitünk az a lelki csavar, amely helyes arányban adagolja, keveri a fényt és árnyékot, az örömet és bánatot, az aggodalmaskodást és a gondtalanságot. Jézus tanításai nem elméleti kitalálások, hanem az életből fakadnak s az élet-